

Cây xanh đường phố khơi dậy tiềm năng và sức sống đô thị: Các ví dụ quốc tế và khuyến nghị với các thành phố tại Việt Nam hướng tới một Thành phố Xanh và Đáng sống.

How street trees can unlock the potential and vibrancy of cities: International examples and recommendations for Vietnamese cities towards a Green & Livable City.

Tác giả: KTS. Đinh Đăng Hải – Cán bộ dự án cấp cao, Tổ chức HealthBridge Canada tại Việt Nam.

Cây xanh đường phố, đã từ lâu được biết đến như một yếu tố gắn liền với giá trị của các khu vực đô thị. Chúng mang lại nhiều lợi ích về môi trường, kinh tế và xã hội ở cả khu dân cư và khu thương mại. Tuy nhiên, quá trình đô thị hóa cùng với các tiêu chuẩn thiết kế đường phố và không gian mở đô thị thiếu bền vững đã làm gia tăng nhanh chóng các diện tích bề mặt đô thị bị bê tông hóa và mất khả năng thấm nước mưa. Điều đó đã trực tiếp tạo ra áp lực đối với môi trường sống của cây xanh, đặc biệt là cây xanh đường phố. Bài viết này trình bày quan điểm của chúng tôi về tầm quan trọng của cây xanh đường phố với phát triển đô thị bền vững và xây dựng thành phố sống tốt. Ngoài ra, bài viết cũng trình bày một vài ví dụ thực hành thành công của các thành phố trên thế giới và khuyến nghị với thành phố các thành phố tại Việt Nam nhằm phát huy vai trò cây xanh trong việc xây dựng các đô thị trở thành những thành phố xanh và đáng sống.

Giới thiệu

Các thành phố trên khắp thế giới đang nỗ lực nhằm cải thiện môi trường sống và xây dựng các thành phố sống tốt. Trong đó, cây xanh đường phố là một giải pháp phổ biến và quan trọng mà các nhà quy hoạch đô thị và thiết kế đường phố sử dụng. Người ta dễ dàng nhận thấy là cây xanh đường phố có thể mang lại cảnh quan gần gũi với thiên nhiên cho các khu vực đô thị. Tuy nhiên, không chỉ có mục đích trang trí và thẩm mỹ, cây xanh đường phố cũng có thể phục vụ đời sống của cộng đồng người dân đô thị, với vai trò là tác nhân đóng góp tích cực trong việc nâng cao sức khỏe.

Cây xanh đường phố là giải pháp bền vững và chi phí thấp để giải quyết các vấn đề chung của các khu đô thị, như ô nhiễm không khí, vấn đề đảo nhiệt đô thị, quá tải hệ thống thoát nước, giao thông kém thân thiện và mất an toàn và người dân thiếu các không gian xanh để thực hành các hoạt động thể chất và giao tiếp xã hội. Đầu tư cho cây xanh đường phố luôn là một khoản đầu tư đáng giá khi các lợi ích của cây xanh mang lại được đánh giá là lớn hơn rất nhiều lần chi phí mà các thành phố cần bỏ ra để trồng và duy trì chúng.

Ở một góc nhìn rộng hơn, lâm nghiệp đô thị hành động trồng và chăm sóc hệ thống cây xanh và thực vật đô thị. Công việc này thường được thực hiện bởi chính quyền đô thị. Tuy nhiên các cá nhân hoặc các tổ chức, doanh nghiệp ngoài nhà nước cũng có thể được khuyến khích tham gia. Toàn bộ quần thể xanh trong thành phố là một hệ sinh thái đô thị và nhiệm vụ của chính quyền và người dân là duy trì và phát triển chúng. Và khi đó, cây xanh đường phố, một trong những thành phần quan trọng và không thể thiếu của lâm nghiệp đô thị cũng cần được quan tâm.

Bài viết này sẽ phân tích cây xanh đường phố có thể đóng góp như thế nào vào sự thịnh vượng về môi trường, kinh tế và xã hội cũng như sức khỏe của người dân và thành phố. Cây xanh đường phố có thể cải thiện các vấn đề đang tồn tại hoặc đang có xu hướng gia tăng của quá trình đô thị hóa.

Lợi ích của cây xanh đường phố

Cây xanh đường phố cải thiện môi trường sống tại các đô thị theo nhiều khía cạnh gồm: giảm lượng nước mặt, tăng chất lượng không khí, hấp thụ khí carbon, cung cấp bóng mát và giảm hiệu ứng đảo nhiệt đô

thị. Cây xanh đường phố cũng có thể làm tăng cường đa dạng sinh học thông qua việc tạo ra môi trường sống, cung cấp thức ăn cho hệ động vật đô thị.

Nhiều nghiên cứu đã chỉ ra rằng, đa số người dân đô thị đều có nhìn nhận tích cực về cây xanh đường phố và họ tin rằng những lợi ích mà cây đường phố mang lại lớn hơn nhiều so với bất kỳ tác hại nào mà nó có thể gây ra. Các đặc tính vốn có của cây xanh là thẩm mỹ và cảnh quan, cung cấp bóng mát, giá trị kinh tế tài sản, giảm tiếng ồn được hầu hết người dân đô thị đánh giá cao.

- **Các lợi ích về xã hội:**

Tạo ra tâm lý tích cực cho người dân đô thị.

Cây xanh đường phố có tác dụng cải thiện sức khỏe tâm lý và cảm xúc của mọi người. Tinh thần của mọi người thường bị ảnh hưởng bởi những gì họ nhìn thấy. Do vậy, việc nhìn thấy cảnh quan thiên nhiên tươi đẹp có thể cải thiện sức khỏe của người dân đô thị. Nhà nghiên cứu về khoa học môi trường và xã hội, Kathlene Wolf đã đề cập, "cây có tác dụng làm dịu và chữa bệnh" [3]. Cây xanh đường phố có thể làm giảm bớt sự căng thẳng của mọi người trên trên đường phố.

Tạo dựng cảnh quan đô thị hấp dẫn.

Dưới bóng mát của cây xanh đường phố có thể bố trí các khu vực ngồi nghỉ chân. Những khu vực ngồi nghỉ này giúp cho vỉa hè trở nên thân thiện và dễ chịu hơn với người đi bộ. Nó cũng có thể được coi là một cách tốt để những người cao tuổi và những người khó khăn trong việc tự đi lại vẫn có thể đi lại chủ động và ngồi nghỉ khi thấy mệt, thay vì phải nhờ người khác chở đi hoặc ở nhà.

Vẻ đẹp mà cây cối mang lại cho đường phố của chúng ta là rất lớn. Cây xanh sẽ có thể làm thay đổi diện mạo của các hạ tầng đô thị bằng bề bộn nói riêng và cảnh quan chung tổng thể của thành phố trở nên đẹp hơn. Nói cách khác, cây xanh có thể là một màng lọc hoặc che đi những vật thể không mong muốn thấy, gây ra ô nhiễm thị giác trong đô thị. Ví dụ: những thảm cỏ và cây xanh đường phố có thể được thiết kế kết hợp để làm cho đường phố không chỉ còn là toàn bề bộn nhựa, và hơn thế nữa nó còn có thể thiết kế như các hạ tầng xanh, giúp thành phố tăng khả năng thẩm hút nước mặt nhằm giảm lượng nước chảy vào các hệ thống thoát nước, tạo bóng mát làm giảm nhiệt đô thị...

Kết nối với thiên nhiên.

Cây xanh đường phố có thể mang lại sự kết nối với thiên nhiên. Mọi người đều cần được kết nối với thiên nhiên để có sức khỏe tốt hơn. Vì vậy, những cây đường phố có thể mang lại sự kết nối tuyệt vời cho chúng ta. Nhìn từ một góc độ khác, "cây xanh đường phố cung cấp các tán cây, rễ cây tạo ra môi trường cần thiết cho đa dạng các sinh vật và côn trùng.

Nâng cao chất lượng không gian công cộng, môi trường đi bộ và xe đạp.

Tạo ra vỉa hè hấp dẫn, thân thiện hơn sẽ góp phần làm đường phố an toàn hơn. Cây cối có thể hoạt động như những hàng rào ngăn cách vỉa hè với giao thông cơ giới. Vì vậy, cảm giác an toàn tăng lên và về mặt tâm lý con người sẽ cảm thấy dễ chịu hơn khi đi bộ và đạp xe trong môi trường có nhiều cây xanh. Điều này sẽ trực tiếp làm tăng khả năng đi bộ và đạp xe, tương tác xã hội, trò chuyện, cảm giác gần gũi và gắn bó với các khu dân cư và đường phố. Cảm giác này có thể là do mọi người nghĩ rằng họ được an toàn và có không gian không bị xe cộ xâm phạm trên đường phố. Cây xanh đường phố còn có tác dụng tích cực đối với việc bảo vệ sức khỏe khỏi những điều kiện thời tiết bất lợi như mưa, gió và nắng nóng. Tán cây có thể hoạt động như một mái che phần lớn nắng nóng và mưa, gió.

Cây xanh bóng mát và dải cỏ trên hè phố cải thiện chất lượng hạ tầng đi bộ và xe đạp tại Kigali, Rwanda.
Ảnh: Đinh Đăng Hải

Quản lý tốc độ giao thông an toàn.

Một khả năng tuyệt vời của cây xanh đường phố là chúng có thể giúp “quản lý tốc độ giao thông đô thị an toàn”. Cây xanh hai bên đường phố giúp tạo giới hạn về thị giác cho người lái xe để quan sát và nhận biết những người tham gia giao thông khác trên đường hơn, đặc biệt là người đi bộ và xe đạp. Nói cách khác, bằng cách hình thành các mốc giới hạn vỉa hè bằng dải cây xanh đường phố, giúp người lái xe cơ giới có thể kiểm soát tốc độ của mình an toàn trong môi trường đường phố đô thị. Đặc biệt khi so sánh thiết kế đường phố, những tuyến cây xanh có “tác dụng điều hòa giao thông” tốt hơn và kết quả là có khả năng đạt được mục tiêu về an toàn giao thông.

Cây xanh đường phố giới hạn các làn đường đủ rộng cho tốc độ giao thông an toàn tại London, Anh.

Ảnh: Tree for streets

Giảm lượng nước mặt chảy vào hệ thống thoát nước của thành phố.

Cây xanh và các thảm cỏ đường phố có thể tạo ra một hệ thống cơ sở hạ tầng xanh tốt hơn. Ở những thành phố có lượng mưa trung bình và lớn, áp lực của nước mưa lên hệ thống thoát nước là rất lớn. Hiện tượng ngập úng tại các đô thị có nguyên nhân chủ yếu khi hệ thống thoát nước không đáp ứng được lượng mưa lớn tại một thời điểm. Kết hợp việc trồng cây xanh và thảm cỏ đường phố một cách có chủ đích có thể góp phần làm giảm tải cho hệ thống thoát nước mưa đô thị một cách hiệu quả. Thông thường thì 30% lượng nước mưa đầu tiên sẽ bay hơi trở lại khí quyển. 30% lượng mưa nữa sẽ có khả năng được cây cối và thảm cỏ đường phố và không gian công cộng hấp thụ [1]. Lượng nước này sẽ thấm tự nhiên vào nước ngầm và tăng trữ lượng nước ngầm cho các đô thị. Và do đó lượng nước mặt còn lại sẽ giảm xuống và năng lực của hệ thống hạ tầng thoát nước mưa của thành phố có thể đảm bảo mà không bị quá tải, gây nên úng ngập.

- **Các lợi ích về môi trường:**

Cải thiện chất lượng không khí đô thị.

Môi trường đô thị ngày càng phải gánh chịu sự suy giảm về chất lượng không khí và ô nhiễm khói, bụi. Trồng cây xanh vẫn là một trong những cách có chi phí thấp nhất và hiệu quả nhất để hấp thụ khí carbon dioxide từ khí quyển. Trên thực tế, cây cối dọc đường phố có khả năng hấp thụ chất ô nhiễm gấp 9 lần so với những cây ở xa hơn, chuyển hóa khí độc hại trở lại thành oxy [1]. Cây xanh đường phố cải thiện chất lượng không khí bằng cách chặn và hấp thụ các chất ô nhiễm lơ lửng trong không khí do hoạt động giao thông gây ra như nitơ dioxide, sulfur dioxide và carbon monoxide. Khả năng loại bỏ các chất ô nhiễm của cây xanh tại các thành phố tùy theo thời tiết, loại cây, mức độ che phủ của cây, nồng độ ô nhiễm...

Điều hòa khí hậu đô thị

Môi trường đô thị có khí hậu khác biệt cơ bản với khí hậu ở các khu vực ven đô và nông thôn lân cận. Các khu vực đô thị có bức xạ mặt trời, chất lượng không khí, lượng mưa, tốc độ gió, độ ẩm và nhiệt độ khác biệt. Các yếu tố vi khí hậu này bị ảnh hưởng bởi môi trường xây dựng đô thị, địa hình và môi trường tự nhiên xung quanh. Các khu vực đô thị thường có nhiệt độ cao hơn do ảnh hưởng của hiện tượng đảo nhiệt đô thị và úng ngập, lũ lụt gia tăng do khả năng hấp thụ nước tự nhiên giảm.

Cây xanh đường phố có thể cải thiện môi trường đô thị cho người dân thành phố. Ví dụ, cây xanh đường phố làm giảm hiệu ứng đảo nhiệt đô thị bằng cách cung cấp bóng mát. Ngoài ra, sự bốc hơi nước từ cây cối trên đường phố làm giảm nhiệt độ không khí thông qua việc trao đổi nhiệt và thêm hơi nước vào không khí. Nhiều nghiên cứu cho thấy nhiệt độ dưới bóng cây có thể thấp hơn tới 10°C so với nhiệt độ ngoài trời. Điều này rất quan trọng vì nhiệt độ toàn cầu đang tiếp tục tăng cùng với biến đổi khí hậu.

Cải thiện thủy văn tại các thành phố

Cây xanh trên đường phố đóng vai trò như bộ lọc nước tự nhiên và giúp làm chậm đáng kể sự di chuyển của nước mưa, làm giảm tổng lượng dòng chảy, xói mòn đất và lũ lụt. Khi so sánh với môi trường rừng tự nhiên, môi trường đô thị đã giảm khả năng chặn lượng mưa từ các tán cây và bề mặt không thấm nước lớn, dẫn đến nguy cơ ngập úng và lũ lụt cao hơn. Trong các đợt mưa lớn, nước chảy trên bề mặt đất thay vì xâm nhập vào mặt đất, tạo ra lượng dòng chảy bề mặt cao và chảy qua hệ thống thoát nước mưa. Cây cối trên đường phố và các khu vực đất có khả năng thấm nước trong đô thị có thể giúp điều chỉnh dòng chảy bề mặt bằng cách giữ lại một phần lượng nước mưa, làm bốc hơi nước và tăng khả năng và tốc độ thấm nước của đất. Điều này cũng làm giảm sự xói mòn đất ở các con sông trong và gần các khu vực đô thị. Một nghiên cứu đã ước tính rằng cứ tăng 5% diện tích che phủ của cây thì lượng nước chảy tràn sẽ giảm 2%.

Thiết kế tích hợp thoát nước và trồng cây xanh đường phố.

Ảnh: Citygreen

Duy trì và bảo tồn động vật hoang dã đô thị.

Cây cối trên đường phố tạo ra môi trường sống cho các loài động vật hoang dã. Cây cối là nơi các loài chim làm tổ. Cây xanh cũng giúp tạo ra môi trường phát triển cho côn trùng vốn là nguồn thức ăn quan trọng cho chim và các động vật hoang dã khác. Cây xanh đường phố còn cung cấp nơi làm tổ, phấn hoa và mật hoa cho các loài thụ phấn. Trong môi trường đô thị, cây xanh đường phố tạo ra các hành lang tuyến tính cho môi trường sống của các sinh vật, kết nối các khu vực thiên nhiên biệt lập với nhau và kết nối ra khu vực nông thôn xung quanh. [18] Điều này rất quan trọng đối với việc di cư của động vật hoang dã và kết nối các khu vực tự nhiên. Cây cối trên đường phố và các thảm thực vật khác cũng có thể đóng vai trò quan trọng trong việc giảm tiếng ồn thông qua việc phản xạ và hấp thụ năng lượng âm thanh. Các thử nghiệm thực địa cho thấy âm lượng rõ ràng giảm 50% nhờ các vành đai cây rộng. Điều này rất quan trọng vì rất nhiều loài động vật hoang dã thường chọn sống ở những nơi yên tĩnh hơn. Nhìn chung, cây xanh cung cấp môi trường sống, thức ăn và sự bảo vệ cho các loài thực vật và động vật, trực tiếp góp phần tăng cường đa dạng sinh học đô thị.

- **Các lợi ích về kinh tế:**

Mọi thứ trên thế giới đều có giá trị của nó. Cây xanh có thể mang lại những giá trị kinh tế đáng kinh ngạc, dù là đối với thành phố, người dân hay môi trường. Có nhiều cách tiếp cận nhằm xác định giá trị kinh tế của cây xanh và thảm thực vật đô thị. Dưới đây xin trình bày một số giá trị kinh tế cơ bản của cây xanh đô thị.

Giá trị kinh tế của cây xanh đô thị nên được xem như một tài sản. Nói cách khác là xem xét chi phí liên quan và những lợi ích mà nó mang lại. Trồng cây có thể được coi là một khoản đầu tư, mặc dù lợi ích không thường xuyên đến dưới dạng tiền. Giá trị của một cây được xác định thông qua các hạng mục sau: chi phí chăm sóc - duy trì, giá trị sản phẩm gỗ và các dạng vật chất liên quan, chi phí quản lý - bảo vệ, chi phí thay thế và phần đóng góp vào giá trị tài sản.

Khi tính toán về giá trị của cây xanh cần tính toán giữa lợi ích và chi phí của một cây xanh trong suốt vòng đời của nó. Trong đó, các lợi ích có thể bao gồm tiết kiệm năng lượng, cải thiện chất lượng không khí, giảm CO2, chống bão, bảo tồn đất và quản lý nước. Chi phí của một cây xanh là việc duy trì cây để đảm bảo cây phát triển tốt, an toàn và hấp dẫn người dân.

Cây xanh đường phố tạo ra môi trường thuận lợi cho việc làm và thúc đẩy phát triển kinh tế đô thị.

Ảnh: thenatureofcities - Đường phố Bangalore, Ấn Độ

Xem xét cây xanh như một tài sản của thành phố

Cây xanh đô thị nói chung và cây xanh đường phố nói riêng, giống như bất kỳ tài sản nào khác của thành phố. Chúng cần có hồ sơ xác định giá trị và do chính quyền thành phố quản lý. Tuy nhiên, có sự khác biệt cơ bản giữa cây xanh và các tài sản khác của thành phố như cơ sở hạ tầng đô thị, như đường xá, vỉa hè, hệ thống cấp, thoát nước và các thiết bị đường phố khác. Thường thì các cơ sở hạ tầng đô thị khác sẽ giảm giá trị theo thời gian khi chúng được sử dụng, vận hành còn cây xanh thì ngược lại. Nghĩa là cây xanh đô thị có giá trị kinh tế tăng lên theo thời gian.

Chi phí bảo trì

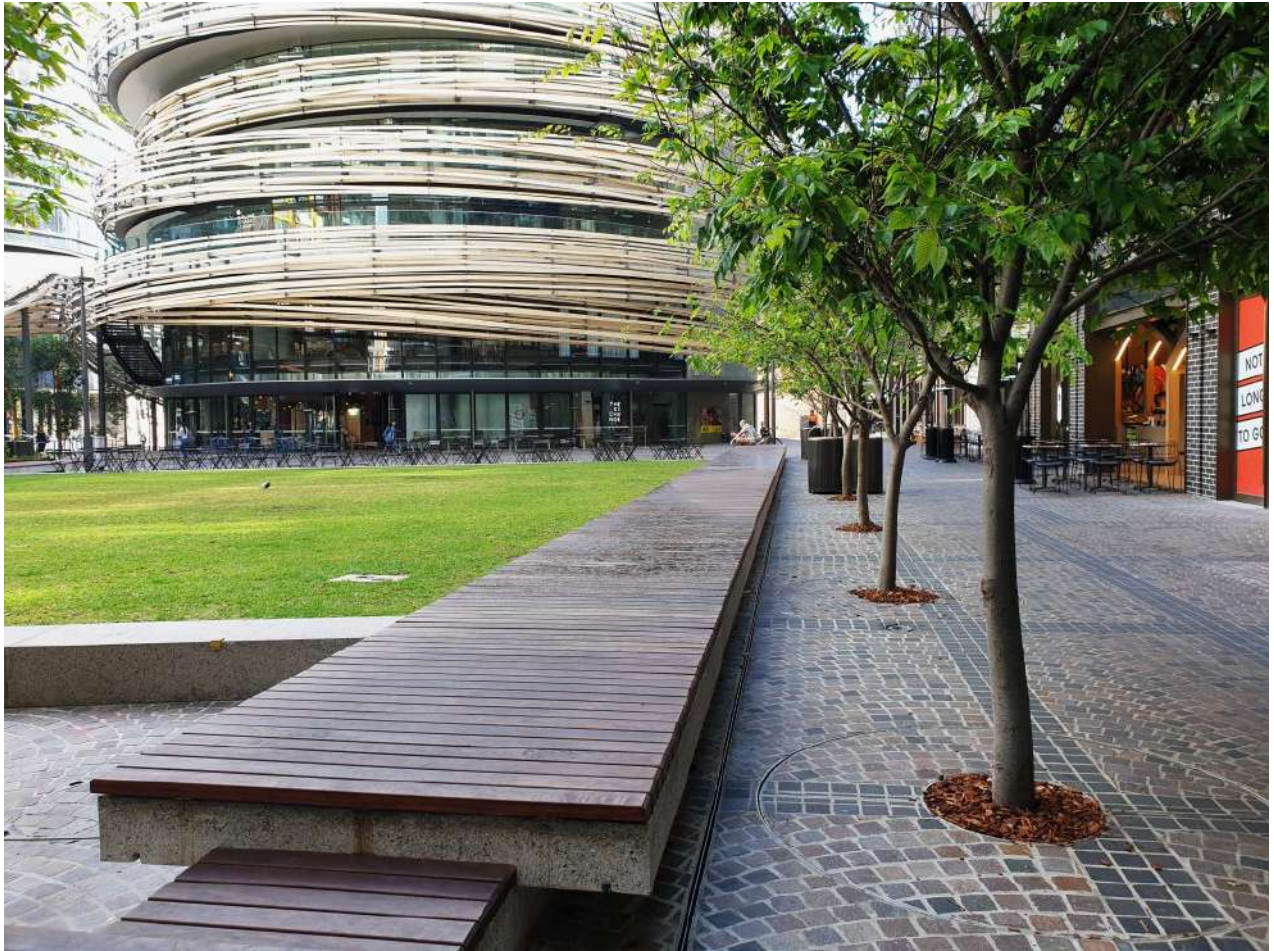
Tùy thuộc vào điều kiện môi trường và khí hậu, loại cây trồng, chi phí bảo trì cây xanh đô thị cần được tính toán như một khoản đầu tư trọn đời của một cây. Tuổi thọ của cây xanh đô thị sẽ trải qua ba giai đoạn do con người thực hiện: trồng, chăm sóc định kỳ/quản lý bảo vệ và khai thác/cắt bỏ. Có một quy trình trồng cây thích hợp là rất quan trọng, vì nếu cây được trồng không đúng cách có thể dẫn đến yêu cầu chăm sóc tốn nhiều chi phí và thường xuyên hơn, chăm sóc đặc biệt và thậm chí phải cắt bỏ sớm. Trồng cây thiếu tính toán từ ban đầu có thể khiến cây không thể phát huy hết giá trị như dự tính của nó.

Giá trị gỗ và các vật chất khác.

Mặc dù cây xanh đường phố cũng như các loại cây xanh khác, đều có giá trị về gỗ và vật chất khác từ cây. Tuy nhiên, nhưng giá trị này thường được xem là khá nhỏ so với các giá trị khác mà cây xanh mang lại cho các đô thị. Vì vậy, ngày nay ở các thành phố, việc chặt cây xanh đường phố, khi chúng đang ở thời điểm phát triển khỏe mạnh để với mục đích khai thác gỗ là rất hiếm, thậm chí là bất hợp pháp. Các chính quyền và nhân dân thành phố thường phản đối việc chặt bỏ một cây xanh khi đang phát triển khỏe mạnh.

Các thực hành thành công

Những hàng cây đường phố tuyệt đẹp tạo nên sự thành công của Quảng trường Darling ở Sydney, Australia

Cây xanh và thảm cỏ tại Quảng trường Darling ở Sydney

Ảnh: Citygreen

Quảng trường Darling Square là một khu vực công cộng mới được phát triển từ một địa điểm cũ, Trung tâm Giải trí Sydney. Là một phần trong kế hoạch chuyển đổi Cảng Darling trị giá 3,4 tỷ USD của chính phủ NSW, khu vực công cộng này mang đến các cơ hội vui chơi giải trí, thương mại, dịch vụ ở trung tâm Sydney.

Trung tâm của quảng trường Darling Square là The Exchange - một tòa nhà hình tổ ong xoắn ốc được thiết kế để làm thư viện, chợ, cơ sở chăm sóc trẻ em và quán bar trên sân thượng. Các bên liên quan đã cùng hợp tác để giúp mang lại sức sống cho Quảng trường Darling với những hàng cây và thảm cỏ lớn trên đường phố phía trước.

Kể từ khi hoàn thành vào tháng 5 năm 2019, Darling Square đã thành công rực rỡ. Nó được hàng nghìn cư dân, công nhân và du khách thường xuyên lui tới mỗi tuần. Địa điểm này đã trở thành trung tâm và đường phố xung quanh giúp kết nối tới các địa điểm nổi tiếng khác như Ultimo, Haymarket và Chinatown. Cây cối đang phát triển mạnh, với những tán cây xanh tươi, thêm màu sắc và bóng mát phía trước cho khu vực các tòa nhà và đường phố. Kết quả là quảng trường Darling Square trở thành một trong những địa điểm công cộng được ghé thăm nhiều nhất ở Úc.

Kế hoạch phủ xanh các đường phố tại thành phố Toronto, Canada.

Cây xanh đường phố tại Toronto, Canada

Ảnh: Toronto.ca

Thành phố Toronto đang nỗ lực rất nhiều để tăng độ che phủ của cây xanh đường phố. Thị trưởng Toronto, John Tory, người đã trồng 40.000 cây kể từ ông làm thị trưởng từ năm 2014. Ông cũng đã cam kết sẽ trồng thêm 3,8 triệu cây trong mười năm tới.

Thành phố Toronto sở hữu công cộng toàn bộ phần đất nằm trên phạm vi giữa lòng đường bộ và các lô đất sở hữu tư nhân. Phần đất này được gọi là phần phụ của đường xá công cộng. Lâm nghiệp Đô thị trồng và chăm sóc cây xanh trên phạm vi đất này để phát triển rừng đô thị của Toronto. Mục tiêu của Thành phố là tăng độ che phủ bóng mát của các tán cây lên 40%. Toronto, hiện có khoảng 26,6 - 28% diện tích thành phố là bóng mát của cây xanh che phủ, tương đương 10,2 triệu cây. Trong số đó, ước tính có 600.000 cây là cây đường phố. Nhìn chung, ở các thành phố tại Bắc Mỹ và trên thế giới, ngày càng có nhiều sự ủng hộ tầm quan trọng của việc duy trì cây xanh và các khu rừng đô thị lành mạnh và bền vững.

Xây dựng bản sắc địa phương thông qua đa dạng hóa cây xanh đường phố tại thành phố Lyon, Pháp.

Cây xanh đường phố đa dạng tại thành phố Lyon, Pháp

Ảnh: Tree&Design

Vào giữa những năm 1990, Huyền linh hay Chò nước là loài cây đại diện cho hơn 52% số cây được quản lý bởi chính quyền Greater Lyon (GLA). Năm 2018, số cây loài này đã giảm xuống còn 21,7%, trong khi tổng thể số loài được tìm thấy trong cảnh quan cứng ở khu vực Lyon đã tăng 80%, với hơn 280 loài khác nhau và 94 thể loại đại diện. Sự gia tăng rõ rệt này là kết quả của cam kết chiến lược về đa dạng hóa cây xanh đô thị của GLA.

Mục tiêu đặt ra trong Đề án Cây xanh của GLA cho cây xanh trên đường và các khu vực công cộng và cảnh quan khác, không một loài cây nào nên chiếm hơn 10% tổng số. Để đạt được điều này, GLA sẽ giám sát việc trồng và phát triển của các quần thể cây xanh ở cấp độ chiến lược. Mỗi khu vực được nghiên cứu để đưa ra danh sách các loài cây địa phương có thể trồng. Sự kết hợp của các loài được trồng giúp xây dựng và củng cố bản sắc địa phương. Mục tiêu đa dạng 10% không làm mất đi tính thống nhất và bản sắc của địa phương. Ở cấp độ một dự án, GLA khuyến khích các nhà thiết kế làm việc với địa phương để làm phong phú thêm các loại cây xanh bản địa mà họ sử dụng bất cứ nơi nào có thể.

Theo ông Frédéric Ségur, chuyên gia về cây xanh của GLA, sự thành công việc đa dạng hóa quần thể cây xanh tại GLA được thấy trên đường phố và các không gian công cộng dân cư là kết quả của ba yếu tố chính: “Đầu tiên, thành phố cần kiểm soát không chỉ chính sách, chiến lược mà còn cả việc thiết kế, trồng và quản lý cây xanh. Điều này cho phép Thành phố đặt ra các mục tiêu theo ba cấp độ phù hợp và tương hỗ lẫn nhau. Thứ hai, chúng ta phải xây dựng mối quan hệ chặt chẽ với các nhà cung cấp cung cấp cây xanh địa phương và khuyến khích họ ươm trồng các loài cây bản địa chất lượng và sự đa dạng. Năm 2007, chưa đến 50% số cây trồng có nguồn gốc địa phương, thì hiện nay tỉ lệ này đã đạt gần 80%. Thứ ba, chúng tôi không chỉ định các nhà thiết kế phải trồng loại cây nào. Mục tiêu 10% một loài quy định trong đề án

cây xanh được sử dụng như một phương tiện để bắt đầu một cuộc đối thoại: nó đặt ra một khuôn khổ cho hợp tác hơn là chỉ ra một giải pháp. Đối với mỗi dự án, khi đơn vị thiết kế đệ trình danh sách cây sẽ trồng, thì đó cũng là lúc mà cơ hội để chúng tôi thảo luận và lựa chọn những loại cây phù hợp với khí hậu, đất đai, điều kiện hoặc không gian tại địa phương"

Kết luận và khuyến nghị

Các cơ quan quản lý của thành phố, đặc biệt là những đơn vị làm công tác quy hoạch đô thị, cần đề cao những lợi ích mà cây xanh đường phố có thể mang lại cho môi trường địa phương. Việc trồng thêm cây xanh đường phố, thành phố có thể cải thiện và xây dựng một môi trường đô thị đáng sống, giúp làm tăng đa dạng sinh học trong đô thị. Người dân cũng sẽ được hưởng lợi không chỉ vì cảnh quan đô thị gần gũi thiên nhiên mà còn tốt hơn cho sức khỏe hô hấp khi được sống trong một môi trường đô thị có nhiều cây cối.

Trong tương lai, cây xanh đường phố cần được coi là một phần không thể thiếu trong mọi nỗ lực về quy hoạch và thiết kế đô thị của thành phố nhằm tối đa các lợi ích mà cây xanh có thể mang lại. Cây xanh đường phố là yếu tố quan trọng trong việc nâng cao chất lượng cuộc sống đô thị của chúng ta. Điều này có nghĩa là các thành phố cần nhìn nhận cây xanh đường phố là giải pháp phát triển đô thị bền vững và phân tích tác động của chúng khi đưa ra các quyết định với tất cả các dự án phát triển đô thị nói chung và dự án phát triển đường phố nói riêng.

Cây xanh đường phố không chỉ mang lại bóng mát, cảnh quan và môi trường sống tươi đẹp hơn trong ngắn và trung hạn mà còn là di sản cho thế hệ tương lai của các đô thị tại Việt Nam trong dài hạn. Chính vì vậy, Các thành phố nên sớm có **Chiến lược phát triển không gian cây xanh đô thị** nói chung và cây xanh đường phố nói riêng. Các hoạt động thường niên được xem xét trong một **Kế hoạch quản lý & phát triển cây xanh đường phố** cho giai đoạn trung hạn sẽ là cần thiết để các cơ quan quản lý và các bên liên quan có chung một tầm nhìn và định hướng phát triển.

Kế hoạch quản lý & phát triển cây xanh đường phố

Kế hoạch cung cấp một cách tiếp cận chiến lược và đề cao sự phối hợp đa ngành với sự tham gia của cộng đồng cho việc phát triển cây xanh đường phố trong tương lai và đảm bảo cây xanh trên đường phố của các thành phố tại Việt Nam sẽ là nhân tố chính tạo ra một đô thị xanh và bền vững. Tham gia vào việc lập kế hoạch này có thể gồm nhưng không giới hạn các cơ quan chức năng của các thành phố như, sở xây dựng – cơ quan quản lý cây xanh đô thị, sở quy hoạch kiến trúc – cơ quan quản lý quy hoạch và thiết kế đô thị, sở giao thông vận tải – cơ quan quản lý đường phố, sở y tế - cơ quan quản lý y tế công cộng, sở du lịch, sở công thương... các đoàn thể xã hội và nghề nghiệp như, đoàn thanh niên, hội phụ nữ, hội công viên – cây xanh, hội thoát nước, hội kiến trúc - quy hoạch... đại diện cộng đồng dân cư tại địa phương và đại diện các nhóm sử dụng đường phố... Kế hoạch tổng thể về quản lý và phát triển cây đường phố là một công cụ quan trọng để các cơ quan quản lý cây xanh đô thị của các thành phố có căn cứ, định hướng để chủ động thực hiện.

Các mục tiêu chính của bản kế hoạch tổng thể quản lý và phát triển cây xanh đường phố gồm, nhưng không giới hạn các nội dung sau:

- Tăng độ che phủ của tán cây và thúc đẩy việc hình thành các đường phố hấp dẫn, có nhiều bóng mát và bền vững môi trường.
- Phát triển một danh sách các loài cây có sức sống tốt và phù hợp với môi trường đường phố tại địa phương và có khả năng phát triển mạnh trong tương lai
- Tăng cường sử dụng các loài cây bản địa, cải thiện tính đa dạng sinh học trên đường phố của Thành phố và mở rộng môi trường sống cho sinh vật bản địa

- Cải thiện sức khỏe và môi trường sống tốt của cộng đồng dân cư Thành phố bằng cách tạo ra những con đường thúc đẩy và hỗ trợ giao thông tích cực – giao thông phi cơ giới, như đi bộ và xe đạp cũng như tương tác xã hội.
- Định hướng một cách tiếp cận nhất quán và hiệu quả trong việc trồng và quản lý cây xanh đường phố trên phạm vi toàn thành phố – đảm bảo trồng 'đúng cây, đúng chỗ'
- củng cố và nâng cao cá tính của các khu vực khác nhau của Thành phố thông qua việc trồng cây đường phố phù hợp và đặc trưng địa phương.

Tài liệu tham khảo

1. 22 Reasons Trees in Cities Keep Us Healthy and Save Us Money
<https://www.bluezones.com/2018/09/22-reasons-trees-in-cities-keep-us-healthy-and-save-us-money/>
2. Building local identities through tree diversification
<https://www.tdag.org.uk/casestudies/building-local-identities-through-tree-diversification>
3. Green cities: Good health <https://depts.washington.edu/hhwb/>
4. How street trees can save our cities, The University of British Columbia,
https://cases.open.ubc.ca/how-street-trees-can-save-our-cities/#cite_note-Council_of_Tree_and_Landscape_Appraisers%E2%80%99_Valuation1-36
5. Planning For Trees In Urban Environments, Treenet, <https://treenet.org/resource/planning-for-trees-in-urban-environments/>
6. Street Trees in Paved Urban Environments – The Benefits and Challenges, Treenet,
<https://treenet.org/resource/street-trees-in-paved-urban-environments-the-benefits-and-challenges/>
7. Sustainability for Melbourne, City of Melbourne, <https://www.melbourne.vic.gov.au/about-melbourne/sustainability/Pages/sustainability-for-melbourne.aspx>
8. The transport benefits of street trees in cities, Greater Auckland,
<https://www.greaterauckland.org.nz/2015/03/25/the-transport-benefits-of-street-trees-in-cities/>
9. Urban Street Trees and Green Infrastructure, US Environmental Protection Agency (EPA),
<https://www.epa.gov/water-research/urban-street-trees-and-green-infrastructure>